

## Gyermek- és ifjúsági irodalom Kinderbücher, Jugendbücher

**Morstad, Julie : Und heute? Münster : Bohem Press, 2022. 56 p.**

**[Tervezte: Julie Morstad, Annabel Lammers]**

Milyen szép is lehet a nap, amikor reggelente terveid vannak, és tudsz dönteni. Amit a felnőttek már szinte észre sem vesznek, vagy olykor munkának látnak. Játékká válik ebben a könyvben: Mit hordok ma? A csíkos pólót? Inkább nem! Tornacipőt, papucsot? És mit kérek reggelire? Müzlit? Pirítóst? Banánt, zabkását, tojást? Hova megyek ma? És kivel? És hogyan? Annyi végtelen módja van annak, hogy eltöltsünk egyetlen napot, minden pillanatot! Az egész élet egy játszótér, a lehetőségek doboza! Oldalról oldalra, a csodák szekrénye kitárul, s a könyvet többször érdemes átnézni, mint ahány nap van az évben. Az első pillanattól fogva egyöntetűen elvarázsol, és feltesszük magunknak a kérdést, hogyan élhattünk volna korábban Julie Morstad könyve nélkül?

### **A zsűri indokai**

Önmegvalósítás gyermekkorban. Valami ilyesmi lehet ennek a könyvnek a pedagógiai megközelítése – a korlátozott és korlátlan lehetőségek világában igencsak nehéz választani. „Mit csinálok ma?” Így kezdődik ez a könyv, és a kérdésekre feltett kérdések számos lehetséges megoldással szembesülnek. Például a frizurád – ha úgy tetszik, teljesen más is lehet. A vizuális stratégia elég jól leírható ezen a dupla oldalon. A gyerekek fekete-fehérre rajzolt arcai szigorúan sorakoznak a lazacszínű háttéren. Itt azonban sem sztereotip ajánlat, sem szürreális elidegenedés nem jelenik meg. A változatok – mind léteznek. Egyszerűen az illusztráció stílusa miatt valóságúnak tűnnek. Szórakoztató alaposan megnézni a frizurákat és összehasonlítani őket – még akkor is, ha elégedett vagyok a saját hajammal. A grafikai stílus azt utánozza, ahogy a gyermek a tollat kezeli. Ezért tűnnek olyan megközelíthetőnek a képek. Csak a formai részletek és az összforma összefüggéseinek intenzív ismerete tudja néhány tiszta mozdulattal elérni a jellegzetességet - anélkül, hogy a klisékbe csúsznának. A kitöltött lapok váltakozása fehér alapozású, nyugodt, izgalmas, étvágygerjesztő lapokkal - mindig pasztell színben, technikailag sima színterületek nélkül - az élet lehetőségeibe vezet be. Ez Julie Morstadt, az illusztrátor és író művészete.

**Müller, Britt - Rademächers, Winnes: Heb mal ein Bein!. Berlin : Felder Books, 2022. 32. p.**

**[Tervezte: Britt Müller, Winnes Rademächers]**

A képek könyv sok kérdést tesz fel: Ki beszél egy könyvben? Mikor kelnek életre a képek? Mi az a történet? Egyáltalán mi az a könyv? Mi köze a szerzőnek ehhez? A válaszok nem tűnnek könnyűnek, de ebben a történetben végül is pontosan erről van szó.

### **A zsúri indokai**

A betűtípus: groteszk, félig merész extrasűrűségű sötétkék nagybetűk, melyek tengelyei itt-ott fennköltén dőlnek, és minimalistán táncolnak a betűsor körül. A képek: piros, elemi piktogram, amely öt négyzetből és egy körből áll. A bal oldalon utasítások találhatóak. A jobb oldalon a piktogram egy művelettel és/vagy válasszal reagál. Mi folyik itt valójában? A szerzők a kötet hátoldalán ezt írják: "A válasz nagyon egyszerű, de ezt olyan könnyű megmondani." A kulcs a 20-21. dupla oldalon van elrejtve. Csodálatos, végre történik valami! Az ember piktogramja szétrobban egyes részeire, pedig azok már korábban is különálló részek voltak. Az a tény, hogy a jelentés csak a részek konfigurációján keresztül jelenik meg, a gyermeknek egyáltalán nem kell gondolkodnia. Azonnal megérti, hogy a pálcikaember sérült. Rendkívül sérült. A gyógyulási kérés (ld. 22-23. oldal) pedig nem az alkatrészek szisztematikus rendezése értelmében vett visszaállítással teljesül - hanem csak a figura alakjának helyreállítása után. Ez a könyv példát mutat a vizuális képzelet korlátlan kifejezési lehetőségeire. Talán a gyerekek valódi kapcsolatban állnak a jelekkel és a jelentéssel.

**Wolters, Octavie: Das Lied des Stars. Stuttgart : Verl. Freies Geistesleben, 2023. 32 p.**

**[Tervezte: Irma Hornman]**

"Énekelek egy dalt, gondolta a sztár, egy dalt arról, hogy milyen szép minden. És mindenkinek énekelem, aki meg akarja hallgatni." Énekelni kezd, és mindenki, aki hallja, ad neki egy másik verset. És így énekli végre az élet dalát, amely átvonul a mezőkön és a köveken, a fákon és a virágokon, belemerül a vízbe, felemelkedik az égbe és hagyja, hogy az éj csengjen a sok színben. És énekel egy dalt magának és neked. Hallod? A "Csillag dalával" Octavie Wolters himnuszt alkotott a világ szépségéről költői szavakkal és igazán művészi képekkel.

### **A zsúri indokai**

A tájon repülve a seregélynek az az ötlete támad, hogy énekeljen egy dalt a gyönyörű benyomásairól. Sorra látogatja a szomszédos madarakat - harkályt, baglyot, jégmadarat, vörösbegyét, fecskét, kacsát, pávát és seregélytársait is. Ez értékes információkat ad neki arról, hogy miről kell feltétlenül énekelnie. Barnás, csomagolópapír-szerű borítóanyag köti össze a könyvtáblákat, és egy robusztus kartonszalagot alkot. A borítókép technológiája és területfelosztása világos stilisztikai jelzéseket ad arról, hogy merre tart az utazás. Az illusztrátor és író, Octavie Wolters a dupla oldalakat nagyvonalú, fekvő formátumú fekete-fehér grafikává alakítja. A derékpántot persze taktikusan használja, csuklófunkcióját nem csak lapozáskor, hanem magukban a képekben is gyakorolja: a képmotívumok szó szerint kidomborodnak a néző felé. Ez azért működik jól, mert a választott képtechnika pontosan meghatározott formákat használ, hogy csodálatos fekete-fehér formális kompozíciókat hozzon létre. Wolters csak éneklőcsillagunk csőrét és lábait színezte sárgára. Ez a linómetszet lenyűgöző pozitív-negatív összjátékával, tekintve, hogy a linóleum, a nyomdalemez, sőt a kép papírfehéren maradó részei is be vannak építve. A művésznek negatívan kell gondolkodnia vágás közben.

---

**Crameri, Reto: Alula. Mannheim : kunstanstifter, 2023. 56 p.**

**[Tervezte: Reto Crameri]**

Két gyerek figyel egy macskát. Vagy ez egy egzotikus pillangó, amit ők ketten üldöznek? Reto Crameri szavak nélkül meséli el a két gyerek kalandos expedíciójának történetét illusztrációiban – kétféle módon visszafordítható könyv formájában. Az egyik történetben két gyerek játszik a kertben. Meglátják egy macskát, és követik a magas fűvön keresztül, egy hosszú kerti tömlő mellett, a szárítókötél és a kerti ágyások mentén egy tóhoz. Ha a könyvet a másik oldalról olvasod, a kerti játék eseménydús utazássá válik egy sűrű dzsungelben. A macskából színes pillangó, a kerti tömlőből óriási kígyó és a ruhakötél helyett hosszú liánokon lógnak a gyerekek. A bájos illusztrációk a játék és a képzelet kreatív tükröződését hozzák létre.

### **A zsűri indokai**

Egy hajlott kapu csábítja a két barátot, egy lányt és egy fiút. Átsuhansz, megpillantasz egy macskát, és a következő oldalakon a bűvös kerten keresztül fejlődik a játék. Amikor a gyors ébredés egy pillanatra megnyugszik a könyv kellős közepén, a tó lépcsőkövein, amelyen átugrálnak, mindketten lehajolnak tükörképükhöz. Ebben a varázslatos pillanatban a történet fejével előre ugrik a tükröződésbe. Megfordítod a könyvet, gyorsan visszalapozod az elejére - ahol a történet távoli végét sejtet - és a kaland újra kezdődik. E részletes leírás nélkül nehéz megérteni a képötlek - és tervezés finomságát. Mert most a barátaink elképesztően hasonló epizódokat élnek át, csak most a dzsungelben vannak. Ahol a kertben a csigaházak spiráljai voltak észrevehetőek, a dzsungelben gigantikus páfrányok feltekert hajtásain göndör farkukkal kaméleonok kuporognak. Míg a kerti tömlő éppen a dupla lapon kígyózott, és a gyerekek után permetezett, most egy vonagló kígyó kanyarog le hozzájuk. A ruhacsipeszek még csak kinyíltak-csukódtak, most csattanó krokodilok bóbiskolnak a mangroveerdőben. Ritkán van olyan kísértés, hogy állandóan ide-oda lapozgass, akár az egész, szöveg nélküli könyvet is babráld, mert alig hiszed el, hogyan alakulnak át a jelenetek egymásba. A formák analógiái közel állnak egymáshoz, mint az álom és a valóság.

**Schneider, Noemi: Ludwig und das Nashorn : Eine philosophische Gute-Nacht-Geschichte.**

**Zürich : NordZüd, 2023. 40 p.**

**[Tervezte: Theresa Gamper]**

Van egy orrszarvú a szobámban! – állítja Ludwig. Az apja ezt nem hiszi el. NEM LEHET orrszarvú Ludwig szobájában. Túl kicsi egy orrszarvúhoz. De Ludwig megmutatja az apjának, hogy ott lehet valami, még ha nem is látod. Ludwig Wittgenstein erről a filozófiai problémáról beszélt professzorával, Bertrand Russel-lel. Ez az alapja Noémi Schneider humoros lefekvéses történetének. A berlini GOLDEN COSMOS duó, akik jellegzetes szitanyomási stílussal dolgoznak a nemzetközi magazinok számára, most először illusztrálnak képeskönyvet.

### **A zsúri indokai**

Ludwig meglát egy orrszarvút a szobájában. Apja minden sarkot átkutatva próbálja bebizonyítani neki, hogy nincs ott semmi. Ez filozófiai konfliktussá fajul, amelyet a szerző Ludwig Wittgensteinhez kapcsol. A nyomtatott papír mindig lehetőséget ad annak ellenőrzésére, hogy a lapon szereplő motívum csak ismétlődik vagy változik-e. Megragadja az egész kötetet, és a borítók közé dönti, hogy összehasonlítsa az orrszarvú és a lakberendezési tárgyak összeolvadását. A könyv pompás színeit mindössze három szín nyomtatása hozza létre: egy erősen pigmentált cián, egy finoman élénk vörös és egy merész sárga. Egymásra nyomtatva hét színre bővíthetők. Egyik sem domináns, egyenlő a színtónus. A kép kompozíciójában a fény és az árnyék játszik főszerepet. A fény és a sötét játékának kétértelműsége drámai módon dramatizálja a történetet. Az esti égbolt varázslatosan emelkedik a háztetők fölé. A szürkület tüzes vöröse csak az oromzatok fölött ragyog, élénk szerkezetekben kék zónán át átmegy az éjfékbe, amelyben a csillagpontok fénylenek. Függetlenül attól, hogy apát vagy fiát viseli a bizonyítás terhe: a könyv hemzseg az orrszarvúktól. Most felvetődik a nagy kérdés, hogy vajon itt kiderülhet-e, hogy az apa miért láthatta az orrszarvúkat az egész vita során. Elég egy pillantást vetni a fiú pizsamájának mintájára.